

Europos socialinių ir ekonomikos reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl ratinių žemės ūkio ir miškų ūkio traktorių konstrukcijų, apsaugančių nuo apvirtimo (statinis bandymas) (Kodifikuota redakcija)

COM(2008) 25 galutinis — 2008/0008 (COD)

(2008/C 211/04)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2008 m. kovo 7 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl ratinių žemės ūkio ir miškų ūkio traktorių konstrukcijų, apsaugančių nuo apvirtimo (statinis bandymas) (kodifikuota redakcija).

Komitetas, remdamasis tuo, kad pasiūlymas yra visiškai priimtinas ir kad dėl jo Komitetas neturi pastabų, savo 444-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. balandžio 22–23 d. (2008 m. balandžio 22 d. posėdis), 143 nariams balsavus už ir 6 susilaikius, nusprendė pateikti palankią nuomonę dėl siūlomo dokumento.

2008 m. balandžio 22 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Bendrosios energijos politikos link

(2008/C 211/05)

2007 m. rugsėjo 27 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis savo Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Bendrosios energijos politikos link.

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. balandžio 4 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Stéphane Buffetaut.

444-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. balandžio 22–23 d. (balandžio 23 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 173 nariams balsavus už ir 13 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

ši struktūra suteikia galimybę disponuoti „kritine mase“, būtina siekiant daryti didelę politinę įtaką tarptautinėse derybose.

1.1 Apsirūpinimas energija, energijos šaltinių įvairinimas, atsinaujinančių energijos šaltinių vystymas — tai labai svarbūs klausimai, nulemsiantys Europos ateitį, pusiausvyrą pasaulyje ir klimato kaitos problemų sprendimą.

1.3 Komitetas džiaugiasi, kad į Lisabonos sutarties projektą įtraukta energetikai skirta XX antraštinė dalis ir dėl to sustiprės Europos Sąjungos veiklos šioje srityje teisinis pagrindas.

1.2 EESRK nuomone, Europos Sąjunga turi tinkamą struktūrą, kad nusvertų konkurencijos dėl energijos išteklių sukeltą pasaulinę konfrontaciją ir spręstų klimato kaitos problemą, nes

1.4 EESRK pabrėžia, kad nepaprastai svarbu vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtoti technologijas aplinkos bei energijos tvarumo srityje ir gerai paskirstyti išteklius. Tam, kad ateities

neturinčių technologijų subsidijavimui nebūtų švaistomos viešosios lėšos, reikėtų atidžiai išnagrinėti energijos šaltinių ir energijos taupymo bei emisijų mažinimo technologijų, kurioms, logiškai mąstant, nepavyks pasiekti ekonominę pusiausvyrą. Ir priešingai, reikia finansuoti mokslinius tyrimus tų technologijų, kurias mokslininkai laiko teikiančiomis vilčių. Pavyzdžiui, kurti technologijas, kurios padėtų sumažinti arba surinkti šiltnamio dujas, tirti energijos vartojimo efektyvumą, švirią anglį, elektrą ar kita alternatyvia varomąją jėgą varomas transporto priemonės, kuro elementų technologijos varomus variklius, saulės energiją, atliekų perdirbimo energinį efektyvumą, radioaktyvių atliekų šalinimą ir pan.

1.5 Komitetas taip pat ragina atkreipti dėmesį į pastatų ir įrangos energijos vartojimo efektyvumo svarbą.

1.6 Komiteto nuomone, būtina nustatyti konkrečią Europos pirkimo politiką siekiant įveikti spaudimą, kurį kartais daro gerai organizuoti gamintojai, ir siūlo Europos lygiu koordinuoti energijos politiką ir pozicijas tarptautinėse organizacijose, pavyzdžiui, Pasaulio prekybos organizacijoje, Jungtinių Tautų Organizacijoje, NATO, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijoje.

1.7 Komitetas pabrėžia, kad svarbu įvairinti energijos tiekimo šaltinius, siūlo laikytis konstruktyvios, tačiau atsargios pozicijos dėl partnerystės su Rusija ir Kaukazo bei Vidurio Azijos respublikomis.

1.8 Pabrėžia, kad būtų naudinga išnagrinėti galimybę pradėti vykdyti atominės energijos programas šalyse, kuriose šiuo klausimu pasiekta konsensuso, ir atlikti daugiau atliekų perdirbimo mokslinių tyrimų. Komitetas taip pat skatina Europos bendrijos mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos septintojoje bendrojoje programoje ir ITER iniciatyvoje plėtoti branduolinių sintezės tyrimus.

1.9 Laikosi nuomonės, kad svarbu stiprinti bendradarbiavimą ir koordinavimą energijos politikos, atstovavimo ir veiklos tarptautinėse organizacijose srityse, plėtoti kaimynystės politiką energetikos klausimais, numatyti galimybę laikui bėgant įgyvendinti bendrą energijos politiką, kuri galbūt būtų vykdoma įkūrus savo institucijas. Mano, kad atsinaujinančios energijos rinkos plėtra visose valstybėse narėse yra naujas dalykas, rodantis piliečių susidomėjimą; tokia padėtis atitinka Lisabonos sutartyje apibrėžtą naują bendrą politiką ir tai gali tapti strategine galimybe ją priimti ir vystyti.

2. Įvadas. Kodėl reikia Europos energijos politikos

2.1 Sudėtinga geostrateginė padėtis

2.1.1 Tarptautinė energijos agentūra numato, kad iki 2030 m. pasaulio energijos paklausa padidės 55 proc.

2.1.2 Europos Sąjunga taip pat yra labai priklausoma nuo kietojo iškastinio kuro, naftos produktų bei gamtinių dujų ir ši priklausomybė ateityje tik dar labiau didės. Kadangi iškastinis kuras ES sudaro 80 proc., jos energijos importas iki 2030 m. turėtų išaugti nuo 50 proc. iki 70 proc.

2.1.3 Manoma, kad žinomų naftos išteklių pakaks iki 2050 m., tačiau dėl didėjančios paklausos ir technikos pažangos ateityje atsiras ekonominės galimybės naudoti kitus, šiandien nenaudojamus išteklius.

2.1.4 Neišvengiamai teks pradėti naudoti kitus šaltinius, nors tai ir nebus lengva. Tačiau pasauliui jau teko patirti tokių perversmų, ypač XIX amžiuje, kai iškastinį kurą iš biomasės (daugiausia medienos) pakeitė akmens anglis, vėliau — nafta. Tačiau šiandieniniai atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo būdai dar nėra pakankamai išplėtoti, kad būtų galima tikėtis tokių didelių pokyčių kaip XIX amžiuje.

2.1.5 Sunkumų atsiranda dėl daugelio veiksnių: energijos tankio, biodegalams gaminti reikalingų plotų (dėl to reikia mažinti kitai veiklai, visų pirma žemės ūkiui skirtus plotus), kintančių ir sunkiai numatomų sąnaudų (dėl vėjo, saulės energijos, potvynių), todėl reikia kruopščiai apgalvoti saugojimo galimybes, geografinio atsinaujinančių energijos šaltinių pasiskirstymo. Atominės energijos klausimu pasakytina tai, kad nors ir būtų vykdoma labai aukštų tikslų siekianti atominė elektrinių atnaujinimo ir statymo politika, pasaulio atominės energijos pramonė paklausos patenkinti nepajėgtų.

2.1.6 Europai būdinga didelė energetinė priklausomybė. Pastaruoju metu ES importuoja 50 proc. jai reikalingos energijos ir iki 2030 m. ši priklausomybė turėtų pasiekti 70 proc. Vadinasi, Europa importuotų 90 proc. sunaudojamos naftos ir 70 proc. dujų!

2.1.7 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba informavo apie nerimą keliančią padėtį:

- sudėtinga dujų ir naftos rinkų padėtis,
- didėjanti Europos Sąjungos priklausomybė,
- aukštos ir svyruojančios energijos kainos (nuo to laiko jos dar padidėjo),
- didėjanti energijos paklausa pasaulyje,
- pavojai tiekimo patikimumo srityje,
- klimato kaitos keliamą grėsmę,
- menka pažanga vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo srityje,
- poreikis didinti energijos rinkų skaidrumą ir tęsti integraciją bei plėtoti nacionalinių energijos rinkų sąsajas liberalizuojant energijos rinką,

— ribotas veiklos energijos srityje koordinavimas, nors į energetikos infrastruktūrą reikia daug investuoti.

Ši nerimą kelianti padėtis suteikė impulsą pasiūlymams, pateiktiems naujajame energetikos pakete, kuris tam tikra prasme yra atsakas į iššūkius, kuriuos teks įveikti.

2.1.8 Taigi, Europos vadovai turi spręsti dvejopą problemą: viena, senka tradiciniai pirminiai išteklių, kita — problemų kelia geografinė išteklių padėtis, nes dauguma jų politiškai nestabiliose šalyse, kurios juos gali naudoti kaip spaudimo priemonę prieš priklausomas šalis, kaip jau yra buvę.

2.2 Ar Europos Sąjunga turi tinkamą struktūrą?

2.2.1 Energetikos klausimai svarbūs visoms ES valstybėms narėms, tačiau akivaizdu, kad dėl to, jog jos pavieniui imasi padrikų veiksmų, jos silpnesnės už dažnai gerai organizuotus gamintojus.

2.2.2 Todėl valstybės narės turėtų veikti išvien ir naudoti Europos Sąjungą kaip veiksmingą priemonę, kad sukurtų bendrą energijos politiką, kurios pagrindą ir tikslą sudarytų geresnis vartojimo valdymas ir tiekimo šaltinių įvairinimas.

2.2.3 Europos Sąjunga turi ir reikiamą mastą, ir institucines priemones. Ji gali vystyti tarpvalstybinę politiką, koordinuoti valstybių narių politiką, siekti didesnės Europos sanglaudos energijos srityje ir plėtoti energijos politiką trečiųjų šalių atžvilgiu.

2.2.4 Galima pridurti, kad po to, kai buvo atmestas Sutarties dėl Konstitucijos Europai projektas ir priimta dinamiška Lisabonos sutartis, Europos energijos politika galėtų tapti nauju vienijančiu veiksmu ir konkrečiau Europos Sąjungos naudingo įrodymu.

2.3 Teisinė sistema, kurią reikėtų tobulinti

2.3.1 Šiuo metu Europos Sąjunga neturi įgaliojimų energijos srityje. Juos suteikti yra viena iš svarbiausių Lisabonos sutarties projekto naujovių.

2.3.2 Įsteigus Europos ekonominę bendriją, daugumą tuo metu aktualių energetikos klausimų nagrinėjo Euratomas ir EAPB.

2.3.3 Tačiau ar galima pasakyti, kad Europos Sąjunga nesiėmė jokių priemonių energijos srityje?

2.3.4 Tikrai ne: pirmiausia, ji išvystė tikrą energetikos politiką, pagrįstą EB sutarties 308 straipsniu, antra — remdamasi EB sutarties 154 straipsniu, ji nustatė politiką dėl transeuropinių energetikos tinklų (žr. Sprendimą Nr. 1364/2006/EB). Be to, energijos rinkoje pradėtos taikyti vidaus rinkos ir konkurencijos taisyklės (Direktyva 2003/55/EB dėl dujų rinkos atvėrimo, Direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos, Direktyva 90/377/EEB, iš dalies pakeista Direktyva 93/87/EEB dėl dujų ir elektros energijos kainų skaidrumo). Pirmieji rezultatai atvėrus

šias rinkas ir panaikinus valstybinius monopolius kartais kėlė nerimą dėl energijos kainų didėjimo, tačiau jeigu atskirais atvejais kainos padidėjo, tai visų pirma dėl didėjančios ribotų ar nykstančių išteklių paklausos pasaulyje.

2.3.5 Be to, reikėtų paminėti Komisijos dokumentus, kurie nėra teisės aktų projektai tikrąja prasme, bet veikia neprivatomos teisinės priemonės: Komisijos žalioji knyga dėl Europos tiekimo saugumo strategijos (2000 m. lapkričio 28 d.), komunikatas „Europos energijos tiekimo saugumo strategijos link“ (2002 m. birželio 26 d.), žalioji knyga apie energijos vartojimo efektyvumą arba kaip mažesnėmis sąnaudomis sutaupyti daugiau energijos, 2007–2012 m. veiksmų planas (2006 m. spalio 19 d.), komunikatas dėl Pasaulinio energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančios energijos fondo (2006 m. spalio 6 d.).

2.3.6 Taigi, nors Europa ir dažnai svarstė energetikos klausimus, imdamasi veiklos ji rėmėsi gana netvirtu teisiniu pagrindu — EB sutarties 308 straipsniu, vadinamąja lankstumo sąlyga: „jei pasirodytų, kad veikiant bendrajai rinkai vienam iš Bendrijos tikslų pasiekti reikia imtis Bendrijos veiksmų, kuriems ši Sutartis nenumato reikalingų įgaliojimų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningu sprendimu imasi reikiamų priemonių“. ES netiesiogiai nagrinėjo šį klausimą taikydama vidaus rinkos, konkurencijos ir aplinkos srities taisykles. Bent jau susidarė įspūdis, kad šie veiksmai buvo veikia techninio ir teisinio, o ne politinio pobūdžio.

2.3.7 Būtent todėl, atsižvelgiant į energetikos klausimo svarbą kasdieniam Europos piliečių gyvenimui ir pasaulio ekonominei padėčiai arba stabilumui, energetikai skirta Lisabonos sutarties projekto XX antraštinė dalis, kurioje apibrėžti Europos Sąjungos tikslai energijos srityje „atsižvelgiant į poreikį išsaugoti ir gerinti aplinką“ ir „vadovaujantis valstybių narių solidarumu“.

2.3.8 Remiantis būsima sutartimi, Europos energetikos politika bus siekiama:

- užtikrinti energijos rinkos veikimą,
- užtikrinti energijos tiekimo saugumą,
- skatinti energijos vartojimo efektyvumą, taupymą ir naujų bei atsinaujinančių energijos formų vystymą,
- skatinti energetikos tinklų sujungimą.

2.3.9 Ši politika bus grindžiama pasidalijamąja kompetencija — sprendimai bus priimami kvalifikuota balsų dauguma, išskyrus mokesčių klausimus, kurie turės būti sprendžiami balsuojant vieningai. Tačiau Lisabonos sutarties 176 A antrame punkte nurodoma, kad „negalima paveikti valstybės narės teisės pačiai nustatyti savo energijos šaltinių eksploatavimo sąlygas, pasirinkti naudoti tam tikrą energijos šaltinį ir spręsti dėl bendros energijos tiekimo struktūros“ priemonėmis, kurių imamasi siekiant šio naujo straipsnio pirmame punkte nustatytų tikslų.

2.3.10 Taigi, Europos Sąjungai bus suteikti įgaliojimai šioje srityje, o tai yra pagrindinė būtina priemonė norint imtis aktyvesnių ir konkretesnių veiksmų. Tačiau ar užteks vien šios priemonės ir nereikės imtis daugiau institucinių veiksmų? Bet prieš tai reikėtų apibrėžti politikos sritis, kurias, atsižvelgiant į išorinius veiksnius, paslaugų ir technologijų pažangą, būtų galima tobulinti.

3. Kokios tos politikos sritys?

3.1 Iki šiol Europos energijos politiką lėmė ekonomikos ir (arba) tvaraus vystymosi poreikiai: siekiant liberalizuoti energijos rinką buvo taikomos direktyvos ir įgyvendinama tinklų pramonės politika, energijos vartojimo efektyvumo skatinimo politika, atsinaujinančios energijos skatinimo ir vystymo politika, mažinamas išmetamo CO₂ kiekis ir pan.

3.2 Kadangi Europos Sąjunga iki šiol neturi įgaliojimų energijos srityje, ji klausimus sprendė netiesiogiai: taikė vidaus rinkos, konkurencijos ir aplinkosaugos taisykles. Šie veiksmai, bent jau taip atrodo, buvo daugiau techninio ir teisinio negu politinio pobūdžio.

3.3 Kaip jau minėta, Europos Sąjungai tai nesutrukdė vykdyti įstatymų leidžiamąją veiklą energetikos sektoriuje ir nustatyti svarbiausias šio sektoriaus gaires. Pavyzdžiui, visai neseniai (2007 m. rugsėjo 19 d.) ji pasiūlė keletą teisės aktų projektų, iš dalies keičiančių galiojančius teisės aktus (iš dalies keičiamas reglamentas dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, reglamentas, įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą, iš dalies keičiamas reglamentas dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, iš dalies keičiamos direktyvos dėl gamtinių dujų ir elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių).

3.4 Jei bus ratifikuota dabartinė Lisabonos sutarties redakcija, ES galėtų šį svarbų politinį klausimą spręsti aiškiau ir tiesiogiai. Tačiau nepakanka turėti teisinę kompetenciją, kad išnyktų visi sudėtingi politiniai, ekonominiai ir socialiniai aspektai. Juk valstybių narių strategijos labai skirtingos, ypač atominės energijos klausimu. Po Hampton Court neoficialaus susitikimo, Europos Vadovų Taryba apibrėžė tikros Europos energijos politikos pagrindus, kurie yra įtraukti į Europos Komisijos Energetikos ir transporto bei Aplinkos generalinių direktoratų parengtą naująjį energetikos paketą.

3.5 Kaip minėta, Europos Sąjunga iš pradžių norėjo taikyti rinkos mechanizmus, tikėdamasi sukurti konkurencingą, t. y. veiksmingesnę, rinką ir, naudodamasi transeuropiniais energetikos tinklais, rinkas susieti.

3.6 Taip pat ji norėjo skatinti energijos vartojimo efektyvumą, visų pirma daugiausia energijos suvartojančiuose sektoriuose (pastatų šildymo ir oro kondicionavimo, gamybos pramonės, transporto sektoriuose).

3.7 Vykdamas 2007–2012 m. veiksmų planą (2006 m. spalio mėn.) siekiama aukšto tikslo: iki 2020 m. per metus suvartojamos energijos kiekį sumažinti 20 proc., t. y. iki 2020 m. kasmet maždaug 1,5 proc. sumažinti energijos intensyvumą.

3.8 ES taip pat primygtinai ragino vystyti penkias atsinaujinančios energijos formas. Ir šioje srityje Europos Sąjunga užsibrėžė labai aukštą tikslą, kadangi norima, jog minėta energija 2020 m. sudarytų 20 proc. viso suvartojamos energijos kiekio. Be to, turi būti nustatytas minimalus privalomas tikslas — kad 10 proc. viso suvartojamų degalų sudarytų biodegalai (2007 m. sausio 10 d. Veiksmų planas dėl atsinaujinančios energijos).

3.9 Tačiau palyginti su iškastiniu kuru šios energijos formos kol kas turi daug trūkumų: mažesnis energijos tankis, užimamas didelis plotas (pavyzdžiui, fotovoltiniai laukai), nepastovi energijos gamyba ir, aišku, didelė atitinkamų technologijų kaina. Todėl net jeigu su šiais trūkumais susijusios santykinės sąnaudos nuolat mažėja, šios technologijos turėtų būti pradėtos naudoti palaipsniui ir per tam tikrą laiką, nebent joms bus skirta žymiai didesnė politinė ir finansinė parama, be to, būtina atlikti rimtą visų šių atsinaujinančių energijos šaltinių poveikio tyrimą (žr. žurnalo „OECD Observer“ 2006 m. gruodžio mėn. Nr. 258/259 paskelbtą Vaclav Smil straipsnį „XXI amžiaus energija. Keletas blaivių minčių“ (angl.: „21st century energy: Some sobering thoughts“).

3.10 Transportui naudojamos energijos srityje Komisija labiausiai domėjosi biodegalų skatinimu bei degalų elementais ir vandeniliu. Tačiau mastas, kurį numatoma suteikti biodegalų naudojimo didinimui, darosi vis labiau problemiškas. Kalbant apie degalų elementus, jie iš tiesų yra labai veiksmingi energijos keitikliai ir juos naudojant būtų galima labai sumažinti šiltnamio dujų ir teršalų kiekį. Tačiau mažai tikėtina, kad šios technologijos greitai taps perspektyvios komerciniu požiūriu.

3.11 Todėl vykdydama 7-ąją bendrąją mokslinių tyrimų programą ir bendrą technologijų iniciatyvą, kurių tikslas — plėtoti viešojo ir privataus sektorių partnerystę, Komisija pasiūlė reglamentą, įsteigiantį kuro elementų ir vandenilio bendrąją įmonę (COM(2007) 571 galutinis), kad mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos programa būtų įgyvendinama kuro elementų ir vandenilio srityje.

3.12 Siekdama sudaryti sąlygas vandenilinių transporto priemonių rinkos vystymui, Komisija taip pat pasiūlė reglamentą dėl šių transporto priemonių tipo patvirtinimo (COM(2007) 593 galutinis), kad skirtingose valstybėse standartai nesiskirtų, nes tai taptų kliūtimi skleidžiant šią technologiją.

4. Šios gairės būtinos, tačiau ar jų pakanka?

4.1 Iškastinio kuro paklausa ir toliau bus didelė ir gyvybiškai svarbi. Todėl diskutuojant nereikėtų šio reikšmingo fakto užmiršti ir derėtų realistiškai vertinti galimybes naudoti atsinaujinančią energiją.

4.2 Todėl būtina, kad Europos Sąjungos valstybės narės įgyvendintų šalių gamintojų atžvilgiu suderintą iškastinio kuro politiką, grindžiamą solidarumu, kaip numatyta Lisabonos sutartyje. Pirkimo politika taip pat būtų labai naudinga, bet ją daugiausia lemia daugiašalės naftos sektoriaus įmonės.

4.3 Naftos rinką oficialiai valdo Naftą eksportuojančių šalių organizacija (angl. OPEC). Tokiomis sąlygomis susivienijamos 27 ES valstybės narės neginčijamai įgytų daugiau svorio, nei veiktamos po vieną, tuo labiau, kad jos — vienos labiausiai išsivysčiusių pramonės šalių ir pagrindinių energijos vartotojų. Reikėtų nepamiršti, kad ES — tai integruota rinką su beveik puse milijardo vartotojų.

4.4 Tokia pirkėjų grupė galėtų turėti didelę politinę galią naftos gamintojų kartelio atžvilgiu, bet dujų sektoriuje padėtis kitokia, čia kartelių nėra.

4.5 Tiekimo patikimumo srityje būtina įvairovė. Todėl su Rusija, kuri yra didelė Europos šalis, reikėtų elgtis bent jau panašiai, kaip su Naftą eksportuojančių šalių organizacijos narėmis. Taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę vykdyti tiekimo politiką su Kaukazo ir Vidurio Azijos respublikomis.

4.6 Iškastinio kuro srityje labai pageidautina ieškoti kitų gamybių, pavyzdžiui, naudoti akmens anglį. Padaryta didelė pažanga atliekant „svarios anglies“ mokslinius tyrimus, kuriuos reikės plėsti, jeigu norima, kad vėl ėmus plačiau naudoti anglį nedidėtų pasaulinis atsilimas. Reikėtų parengti plačią šios srities Europos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programą, kadangi Europa vis dar turi daug akmens anglies išteklių ir jų kaina pasaulio rinkoje daug mažesnė už naftos kainą. Akmens anglies kasybos būdai vis dar išlieka opi problema. Visi žino apie sudėtingas ir neretai pavojingas angliakasių darbo sąlygas. Todėl, reikia skirti ypatingą dėmesį šiame sektoriuje dirbančiųjų darbo sąlygoms, darbuotojų saugai ir sveikatai.

4.7 Naudotos transporto priemonių padangos taip pat galėtų būti naudojamos kaip atsinaujinantis šaltinis, tačiau su sąlyga, kad bus kruopščiai surinktos jų deginimo metu išsiskiriančios išlakos. Įvairiose šalyse jau dešimtis metų veikia padangomis kūrenamos elektrinės.

4.8 Vis tobulėja CO₂ saugojimo būdai, tačiau jie vis dar brangūs ir rizikingi dėl nutekėjimo, pavyzdžiui, įtrūkus uolienai, seisminio smūgio ar gruntinio vandens taršos. Šiuo metu rengiamose EESRK nuomonėse šie klausimai bus išsamiai nagrinėjami.

4.9 Energiją galima išgauti ne tik iš iškastinio kuro, bet ir iš kito gausaus, galima sakyti, pernelyg gausaus šaltinio — atliekų. Europos Sąjungoje jų susidaro milijardai tonų. Atliekų perdirbimas ir pakartotinis panaudojimas paprastai laikomi geriausiu atliekų šalinimo būdu, nes taip sumažinamas poreikis naudoti grynas medžiagas ir galima išvengti šiltnamio dujų emisijos, kuri beveik neišvengiama šalinant bet kokias atliekas. Tačiau jeigu tai neįmanoma, būtina apsvarstyti, kaip atliekas būtų galima panaudoti energijai gauti. Šioje srityje reikėtų skatinti mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą siekiant užtikrinti didesnę energijos vartojimo efektyvumą kuo labiau mažinant išmetamų teršalų kiekį.

4.10 Reikėtų tobulinti atitinkamus teisės aktus ir teismų praktiką šiuo klausimu, nes energijos gavyba iš atliekų nėra įteisinta. Pastaruoju metu Europos Parlamente nagrinėjamas persvarstytas pasiūlymas priimti pagrindų direktyvą dėl atliekų. Tai teigiamas žingsnis šia kryptimi.

4.11 Galiausiai būtina nagrinėti atominės energijos klausimą. Bus sudėtinga iki 2020 m. šiltnamio dujų kiekį sumažinti 20 proc., jei nebus sprendžiamas klausimas dėl aktyvaus naujos kartos atominių elektrinių programų atnaujinimo valstybėse narėse, kurios nusprendė naudoti šią energiją. Kitos valstybės narės turėtų patobulinti savo atsinaujinančių energijos šaltinių politiką.

4.12 Nors vystant atominės energijos sektorių reikia spręsti saugos, saugumo ir atliekų tvarkymo klausimus, tačiau ar galėtume išsiversti be jo?

4.13 Renkantis energijos šaltinius kyla daug diskusijų, tačiau jokių klausimų nediskutuojama taip intensyviai, kaip „už“ ar „prieš“ atominę energiją. Akivaizdu, kad nuomonės atominės energijos klausimu Europoje iš esmės skiriasi, todėl, atrodo, būtų tiksliausia leisti pačioms valstybėms narėms nuspręsti, ar naudoti šią energijos rūšį.

4.14 Euratomas — veiksminga Europos priemonė. Ja Europa turi naudotis siekdama išlaikyti savo techninį pranašumą, užtikrinti konkurencingumą, mažinti energetinę priklausomybę ir skirti daugiau pastangų tarptautiniam bendradarbiavimui saugumo, saugos ir branduolinio ginklo neplatavimo srityse. Būtų galima pagalvoti apie tai, ar nereikėtų Euratomui suteikti naujų gairių.

4.15 Vienas iš svarbiausių klausimų yra sintezės moksliniai tyrimai. Įgyvendinant 7-ąją bendrąją mokslinių tyrimų programą beveik 2,75 mlrd. eurų skirta Euratomui, o beveik du trečdaliai šios sumos — sintezės energijos moksliniams tyrimams. Jiems ir toliau reikėtų teikti pirmenybę ir juos skatinti, nes įvaldžius šią technologiją būtų daug lengviau tvarkyti atliekas smarkiai sutrumpinant jų būvio ciklą. Daug vilčių siejama su ITER (tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius), kuris bus pradėtas statyti Europos Sąjungoje.

4.16 Europos Sąjunga turėtų daugiau dėmesio skirti hibridinėms transporto priemonėms, saulės energijai, kuro elementams ir suspaustu oru varomiems varikliams. Šiose srityse vyksta moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra. Vienas prancūzų inžinierius išrado labai mažai energijos naudojančią automobilį, galintį pasiekti 150 km per valandą greitį, kuris turėtų būti pradėtas gaminti artimiausiais mėnesiais. Garsi Indijos įmonė „Tata“ įsigijo teisę šiuos automobilius tiekti į Indijos rinką.

4.17 Komitetas patvirtina savo jau anksčiau išsakytas rekomendacijas dėl Europos Sąjungos energijos išteklių, pagrindžiančias ir sustiprinančias šioje nuomonėje išdėstytą poziciją.

5. Kokias priemones taikyti?

5.1 Svarbiausia — apibrėžti politiką ir pasirinkti prioritetus, tačiau tam, kad jie būtų įgyvendinti, reikia politinių ir teisinių priemonių. Ar šiuo atžvilgiu pakaktų Lisabonos sutarties nuostatų, jei ši sutartis būtų ratifikuota, ar reikėtų kažko daugiau?

5.2 Žinoma, teiginys, kad valstybėms narėms būtina laikytis solidarumo principo energijos srityje yra pagirtinas. Be to, galima pasidžiaugti, kad nauja yra tai, jog nustatomos keturios šios politikos kryptys, nors šios kryptys nėra visai naujos.

5.3 Tačiau pagrįstai kyla klausimas, ar to pakanka siekiant išspręsti rimtas pasaulines energijos problemas.

5.4 Ar rengiant Lisabonos sutartį nesustota per anksti, net jeigu gali būti, kad konkrečia institucine struktūra (tokia buvo Europos anglių ir plieno bendrija ir yra Euratomas) grindžiamos bendros energijos politikos kol kas dar neįmanoma įgyvendinti?

5.5 Konkurencija dėl energijos pasaulyje vyksta žymenų lygmeniu. Bendrijos struktūra suteikia daugiau galios, tačiau įsteigus konkrečią instituciją, kuriai būtų pavesta rūpintis energijos „diplomacija“, pirkimo politika, apibrėžti ir finansuoti bendrąsias mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programas,

Europa tikriausiai įgautų tokios įtakos pasaulio energijos arenoje, kokios negali įgyti pavienės valstybės narės.

5.6 Šiuo metu susiklostė tokia padėtis, kad nacionalinės strategijos labai skiriasi, galbūt todėl, kad po pirmosios naftos kainų krizės 1973 m. kiekviena valstybė norėjo užsitikrinti energijos tiekimo patikimumą. Yra daug nekoordinuojamų veikslių ir skirtingų strategijų pavyzdžių.

5.7 Kad dėl tokių padrikų veikslių nesulipnėtų Europa, būtina parengti visapusišką Europos energijos politiką, glaudžiai susijusią su tarptautinėse darybose jau įtvirtinta pirmaujančia pozicija dėl klimato kaitos politikos. Jos pagrindu turėtų tapti labai koordinuotos tarptautinių organizacijų, pavyzdžiui, Pasaulio prekybos organizacijos, Jungtinių Tautų Organizacijos, NATO, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos pozicijos sprendžiant išskylančius energetikos klausimus. Taip pat reikėtų koordinuoti valstybių energijos politiką, visų pirma įgyvendinti tikrą pirkimo politiką bei ryžtingą, o ne tik empirinę tinklų sujungimo politiką. Be to, prireikus šią koordinavimo ir konsultavimosi bei bendrų projektų politiką būtų galima įgyvendinti remiantis konkrečiomis institucijomis, kad Europai būtų lengviau spręsti su energija susijusius klausimus. Tik ar išdrįsime?

2008 m. balandžio 23 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

NUOMONĖS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

Šie pakeitimai, už kuriuos buvo atiduota ne mažiau kaip 1/4 balsų, diskusijų metu buvo atmesti:

4.11 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„Galiausiai būtina nagrinėti atominės energijos klausimą, kurį valstybės narės nepriklausomai nuo kitų turės išspręsti. ~~Negalima tikėtis, kad iki 2020 m. šiltnamio dujų kiekį pavyks sumažinti 20 proc., jei nebus sprendžiamas klausimas dėl aktyvaus naujos kartos atominėse elektrinių programų atnaujinimo.~~“

Paiškinimas

Vokietijos Federacinė Respublika, kurioje šiuo metu veikia gerokai daugiau nei 10 atominėse elektrinių, nustatė programą, pagal kurią numatoma iki 2020 m. sumažinti CO₂ kiekį apie 40 proc. ir kartu atsisakyti atominėse elektrinių. Ar pranešėjas (ir EESRK) abejoja šios programos rimtumu?

Balsavimo rezultatai

Už 46 Prieš 103 Susilaikė 27
